

Påls fotografi träffar rakt i solar plexus

Foto

HELENA PÅLS

För att/Because

JOURNAL

Hur gestaltar man ett självdestruktivt inre tillstånd i bild? En nedbrytningsprocess där underminerande krafter hela tiden tycks hota att ta överhanden. Ett sätt att bemästra dem är kanske att ligga steget före – att iscensätta den inkapslade smärtan, innan den överfaller en bakifrån. Eller härma redan upplevda mardrömmar för att måla över dem med sin egen färg. Uppsöka miljöer och platser laddade med minnen och erfarenheter utan att det direkt syns.

Helena Påls bok *För att/Because* är ett modigt *statement*. Fotografen försöker inte gömma sig bak-

om något maskspel. Naken, sårad, blodig och skyddslös träder hon betraktaren till mötes. Lika brutalt självutlämnade som många av sina skrivande medsystrar i samma generation.

Eller mer, kan det tyckas. Bilden har en förmåga att slå rakt in i solar plexus, den sitter kvar på näthinnan, som det verkar inbränd med ett hetare järn än orden. Här finns reminiscenser av andra kvinnliga fotografer och konstnärer som arbetar med kroppen som projektionsyta för smärta.

Jag kommer att tänka på Frida Kahlo, Catharina Gotby, Tuija Lindström för att nämna några. Ett par fjättrade kvinnoben, hårt lindade med rep, påminner om ett liknande motiv hos Francesca Woodman. Men Helena Påls bild

är grymmare, saknar draget av bisarr lekfullhet som ofta finns som en udda ingrediens i Woodmans dödsföraktande fotografi.

Helena Påls har länge arbetat som kopist hos Anders Petersen. År 2001 fick hon pris som "Årets assistent", ett pris som instiftats för att premiera och uppmärksamma talangfulla fotoassistenter. Nu är hon alltså framme vid sin egen fotografiska bokdebut. Första gången jag såg dessa bilder var de utställda i entrén till en restaurang i Stockholm. Besökaren trädde in i en lång sluttande gång utan fönster, där väggarna var klädda med dessa dovmörka, våldsamma scener.

Också i boken är de svåra att betrakta, både motiviskt och rent visuellt. Det är som om kameran inte riktigt orkat eller hunnit ställa in skärpan. Motiven är liksom överdragna med en grå, suddigt genomskinlig filt. En naken kvinna släpas över stock och sten i ett oländigt skogsparti. Som ett slaktdjur. Det enda ljusa i bilden är kvinnans hud. Fotografen förefaller ha blivit vittne till denna brutalitet liksom av misstag. Fotot verkar mekaniskt taget, en bild helt utan tekniska överväganden, som skulle den användas som vittnesmål i en brottsprocess. Samtidigt skulle det hela kunna vara en noggrann iscensättning av ett trauma.

Någonstans där, mittemellan den egenupplevda fasan och föreställningen om något ännu värre, hamnar många av dessa bilder. De få män som förekommer i bild tycks skildrade med ett annat slags lugn. Solfläckarna dansar över en sovande mans kropp, som ville de väcka honom med ljus. En annan man sitter på sängkanten, ansiktet ligger i skugga men han böjer sig fram i en familjär gest av lyssnande. På bokens sista bild har lindorna fallit och ligger som en upplöst krans runt kvinnans fötter. Kanske finns det ändå ett hopp, en möjlighet till kontakt utanför den egna, inbundna kroppen.

MARIE LUNDQUIST

litteratur@svd.se

ks.

gen Hitler

a generalstaben samplaner för omedelbar ang av militära installa- brikker, jordbruksma- betare, djur och spannr från de hotade västra na. Enbart från Mosk- erades mer än 500 fab- två miljoner männi- den 25 november när närmade sig staden. 3 veckor var de bort- läggningarna i drift kunde länkas in i krigs- produktionen.

Wehrmacht körde fast Moskva låg det nära till skylla allt på den bist- intern, skriver Braith- själva verket saknade ecis som Karl XII och , de resurser som kräv- t betvinga det väldiga Redan i mitten av sep- ingades Bock beordra tt bistå Heeresgruppe raina. Den tyska logis- gerade dessutom allt mitten av november 23 godståg fram av de som krävdes varje dag se de tyska trupperna erkläder och andra för- er.

t hårdnade det ryska et för varje dag när orter om den brutala intelsestrategin i de de västra provinserna ade en allt större del ningen. De sovjetiska

Ur "För att/Because".